

Infomoment scholen

VERONTRUSTING

9 oktober 2023

Team SO

Het CLB helpt.

Vrij CLB Voor- en Noorderkempen

Wat is verontrusting voor jullie?

menti.com

code: 473 196 74

<https://www.menti.com/alhai3n11pej>

VERONTRUSTING

104 responses

Wat mogen jullie verwachten?

- ★ Wat is verontrusting?
- ★ Stemmingsproblemen: Zelfverwonding /suïcidale gedachten
- ★ Pauze
- ★ Afwezigheden
- ★ Middelengebruik
- ★ Einde

Definitie

Definitie

“Verontrusting start meestal bij het **subjectief** aanvoelen dat er **fundamenteel** iets misloopt rond de **ontwikkelingskansen/de integriteit** van de minderjarige.

Het is een **intuïtie** die zegt dat er “iets niet klopt”, ook al is het soms moeilijk dat meteen hard te maken (= **vermoeden** van verontrusting).

Is een vrij ruime definitie
Raakt onze eigen **waarden** en **normen**
Roept ook heel wat **gevoelens** op
Is erg **subjectief**!
Doen we er goed aan?

“Verontrusting is van iedereen”

en is een gedeelde verantwoordelijkheid

Kleine quiz

Met hoeveel procent zijn de verontrustende situaties in Vlaanderen gestegen ten opzichte van 2022?

A. 5%

A. 10%

Antwoord

B. 10%

Is het voor jou oké dat een leerling elke middag een belegd broodje bij zich heeft?

A. Ja

A. Nee

Antwoord

Er is geen juist/fout antwoord

Vanaf hoeveel B-codes maak je melding bij het CLB?

A. 10

A. 5

Antwoord

B. 5

Welk telefoonnummer is van de zelfmoordlijn?

A. 1712

A. 1813

Antwoord

B. 1813

Voor wat staat VAD?

A. Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs

B. Vlaamse Afwezigheden Dienst

Antwoord

A. Vlaams expertisecentrum
Alcohol en andere Drugs

Stemmingsproblemen:
Zelfverwonding

Stemmingsproblemen: zelfverwonding

[Filmpje getuigenis zelfverwonding](#)

Zelfverwonding

Wanneer iemand zichzelf opzettelijk verwondt zonder de intentie zich van het leven te beroven.

Bijvoorbeeld:

- Krassen, snijden
- Zichzelf verbranden
- Zichzelf slaan, tegen de muur slaan
- Haren uittrekken
- ...

Zelfverwonding ≠ suïcidepoging

- Vaak strategie om niet naar suïcide over te gaan
- Helpt om het vol te houden
- Wel een verband tussen zelfverwondend gedrag en suïcide

Zelfverwonding ☐ risicofactor voor suïcide

Signalen

- Onverklaarbare verwondingen
  - Het lichaam steeds bedekt houden
  - Het vermijden van zwemmen en turnen
  - Teruggetrokkenheid, zich isoleren van vrienden en familie
  - Neerslachtigheid
  - Geen interesse hebben in de wereld rondom
  - Gevoelens van mislukking, waardeloosheid,... uiten
  - ...
-

Blijft vaak onder de radar

Blijf waakzaam!

Do

- Maak zelfverwonding bespreekbaar
- Toon begrip en oprechte bezorgdheid
- Wees een luisterend oor
- Toon respect voor de jongeren, belicht de dingen waar hij goed in is
- Ga samen op zoek naar alternatieven

Don't

- Boos worden
- Expliciet vragen om wonden of littekens te mogen zien
- Eisen dat de jongere onmiddellijk stopt met zijn zelfverwondend gedrag
- Jezelf verantwoordelijk of schuldig voelen

Hulpverlening

- Vaak is extra hulp nodig
- Weerstand bij jongeren ☐ warme overdracht
- Externe hulpverlening:
  - CLB
  - Huisarts
  - JAC
  - CGG
  - Tejo
  - Psycholoog

Krasepidemie

- Trigger voor jongeren die zich niet goed voelen
- Evenwicht zoeken tussen indijken en zorg
- Overleg CLB
- Goede afspraken maken!

Stemmingsproblemen:
Suicidegedachten

Stemmingsproblemen: suïcide en suïcidaal gedrag

Suïcidaal gedrag is een op zich staande problematiek

Basisprincipes

1. Contact maken en houden
2. Bevorderen van de veiligheid
3. Betrekken van naasten en omgeving
4. Zorgen voor follow up en continuïteit

Mijn Safety Plan

Dit geeft aan dat ik
aan zelfmoord denk

Dit kan ik doen om
rustiger te worden.

Hier vind ik afleiding.

Hier ben ik veilig.

Hier vind ik professionele hulp.

Algemeen noodnummer: **112**
Antigifcentrum: **070 245 245**

:

Hier kan ik terecht als ik het moeilijk heb.

:

BackUp

Mijn BackUps

BackUp Kaarten

BackUp Box

Safety Plan

BackUp Zijn

Vraag & Antwoord

Detectie en signalen herkennen

Dreigingen (vragen een onmiddellijk ingrijpen)

- Verbaal dreigen zichzelf te verminken, van het leven te ontnemen
- Actief zoeken naar methoden
- Praten, schrijven of tekenen over de dood

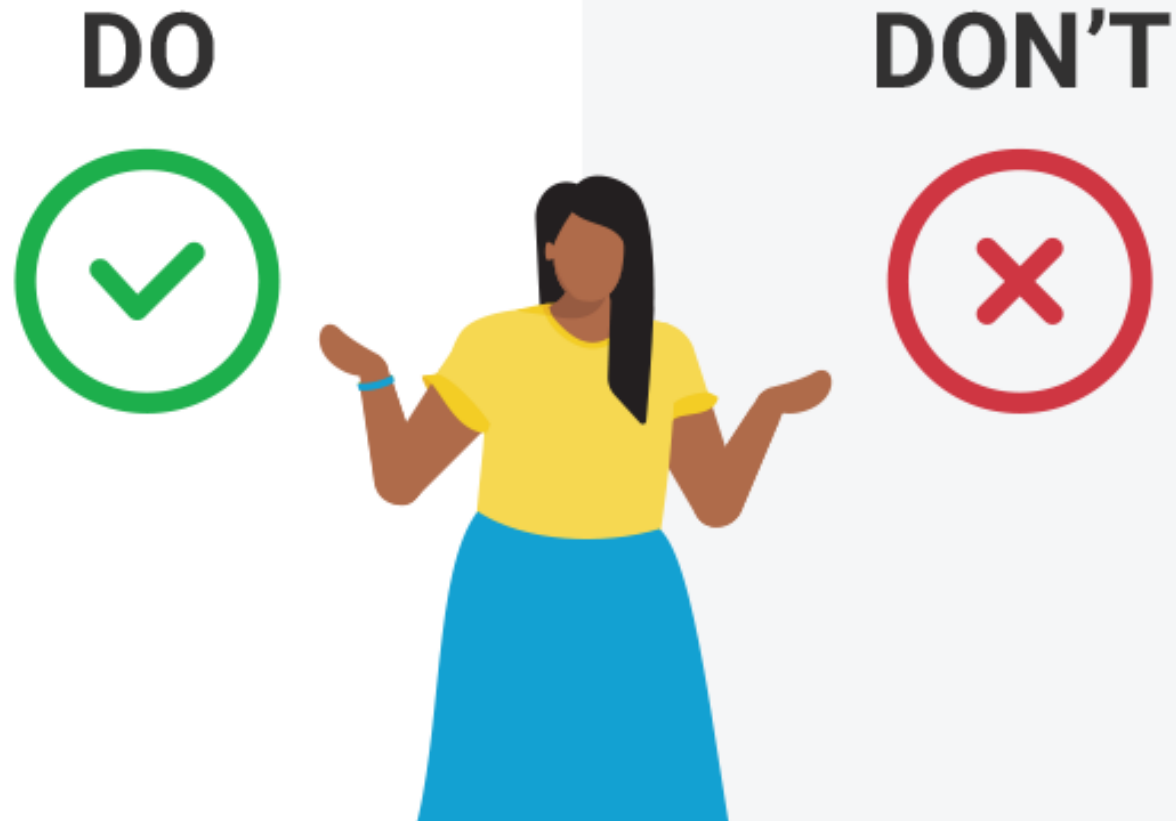

Detectie en signalen herkennen

Waarschuwingssignalen (dienen verder onderzocht te worden)

- Toename alcohol- druggebruik
  - Slaapproblemen
  - Gedragsproblemen
  - Sociale isolatie
  - Zelfverwonding (hoeft zeker niet altijd een signaal te zijn!)
-

Bespreekbaar maken

Do

- Inschatten van de ernst
- Open/rustig gesprek/actief bevragen
- To the point komen
- Erkenning geven aan de gevoelens
- 'Mee in de put' durven kruipen

Don't ~~X~~

- Veroordelen / minimaliseren
- Meteen positieve zaken aanreiken
- Onmiddellijk oplossingen aanbieder
- Valse hoop geven
- In paniek schieten

Filmpje 1813

SUÏCIDAAL PROCES

VAN GEDACHTE NAAR DAAD

DE EVOLUTIE VAN HET SUÏCIDALE PROCES

Suïciderisico inschatten en interventies

- Inschatten hoe acuut de gedachten zijn
- Doorvragen
- Blijven vasthouden
- Betrekken van naasten (indien toestemming)

Interventies?

- Crisis -18, CLB, CAW, JAC
- Zelfmoordlijn 1813
- 112 of huisarts

Partners

[Flowchart 1813](#): bruikbaar in de klas

1813
zelfmoord

Do or don't

Jongere

- “Ik heb er genoeg van, voor mij hoeft het niet meer. Ik wil er uit stappen.”

Hulpverlener

- “Je denkt dus aan zelfmoord? Hoe moet ik mij dit voorstellen? Welke gedachten heb je dan? Heb je een concreet plan?”

Do or don't

Jongere

- “Het gaat niet meer. Ik zou er liever niet meer zijn. Ik wil zo echt niet meer leven. Het voelt alsof ik niets waard ben.”

Hulpverlener

- “Ik begrijp hoe je jezelf voelt. Het gaat wel voorbij.”

Do or don't

Jongere

- “Ik voel me lelijk en dik. Op instagram en snapchat krijg ik vaak haatberichten en ze laten mij niet gerust. Ik zou dood willen zijn.”

Hulpverlener

- “Heb je hier al eens met iemand anders over gesproken?”

TAKE
a ↗
break

Afwezigheden

**OM DE WERKDRUK
VAN DE LERAREN
TE VERLAGEN**

**WIL IK BEST WAT
VAKER SPIJBELEN**

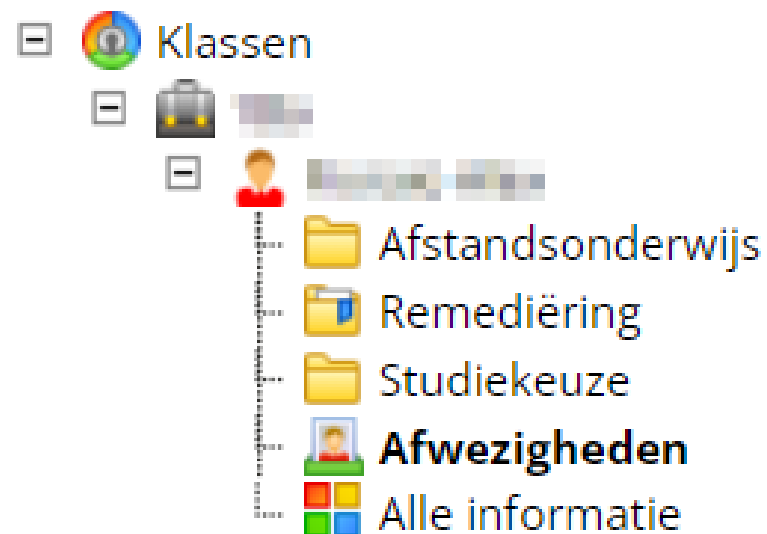
Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Afwezigheden

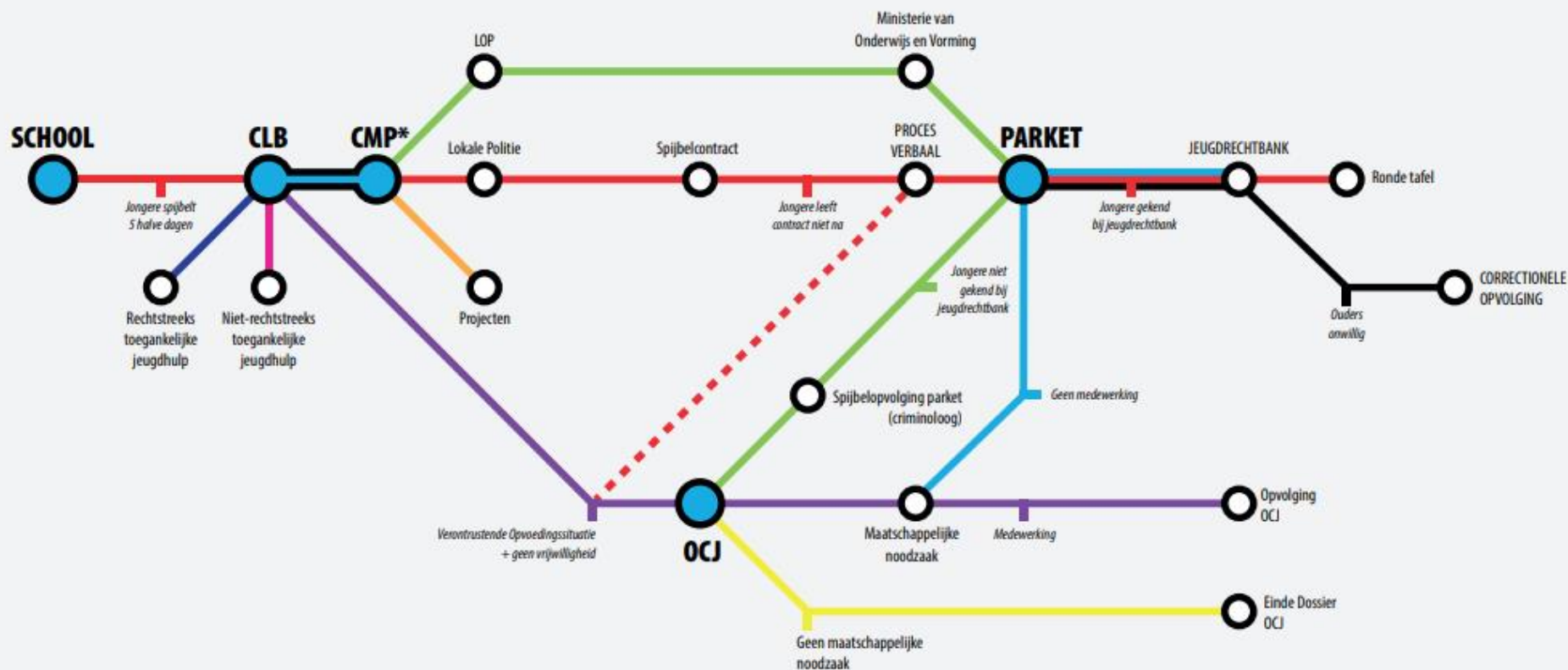
FASE 0: School

- Monitoring afwezigheden
- Wat staat er in het schoolreglement;
is de termijn duidelijk wanneer afwezigheidsattesten binnen
'moeten' zijn.

Stappenplan voor spijbelopvolging

Voor jongeren die naar school gaan in de provincie Antwerpen

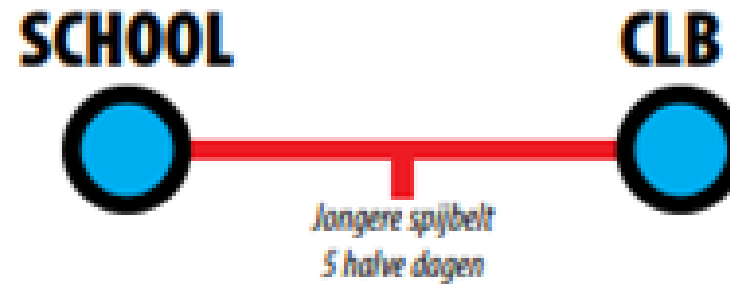

V.U. Winaerd de Smet, Boorngaardsstraat 22, 2600 Bierchem (Antwerpen)

Een minderjarige spijbelt herhaaldelijk

Wanneer een minderjarige spijbelt,
past de school haar **intern spijbelactieplan** toe.

Wanneer een minderjarige **5 halve dagen** spijbelt,
brengt de school het CLB op de hoogte.

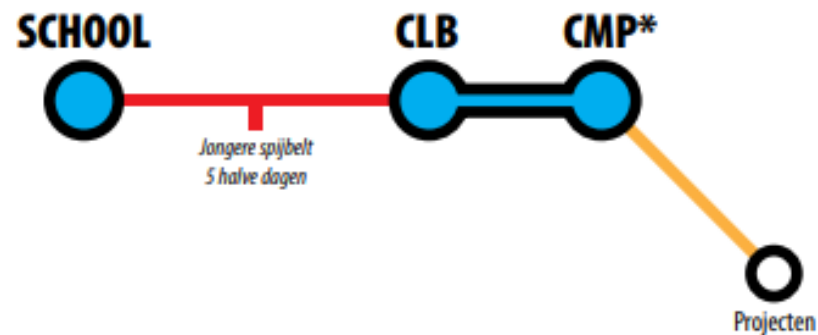

Opvolging door CLB

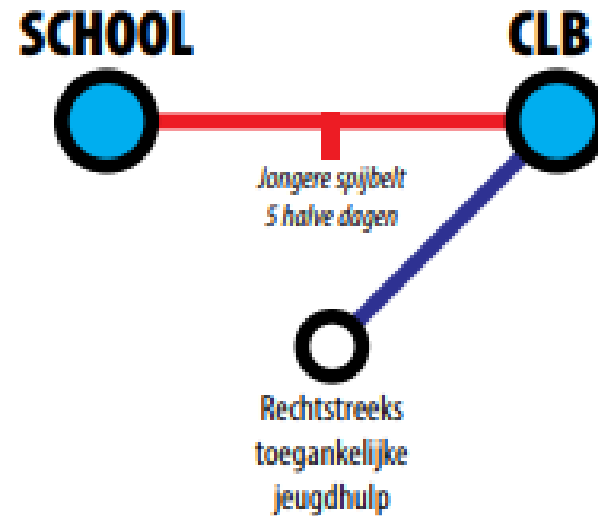
- CLB deel van Integrale Jeugdhulp
- Spijbelopvolging = verplichte opdracht
- Openen **leerplichtdossier**

- CLB => traject op maat van de leer- en zorgnoden van de jongere
- voorbeeld: NAFT = Naadloze Flexibele Trajecten, zorgboerderijen,...

CLB => verwijzen naar één van de partners binnen de **rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp**.

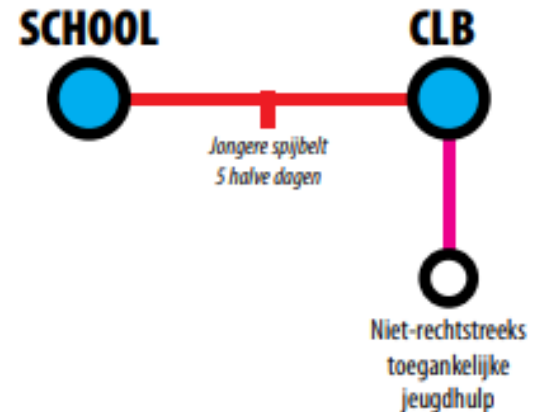

CLB => aanvraag **Intersectorale Toegangspoort**

Wanneer?

- als **niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp** zich opdringt
- **vrijwillige hulpverlening** mogelijk is.

De toegang = **aanvraagdocument** (A-document).

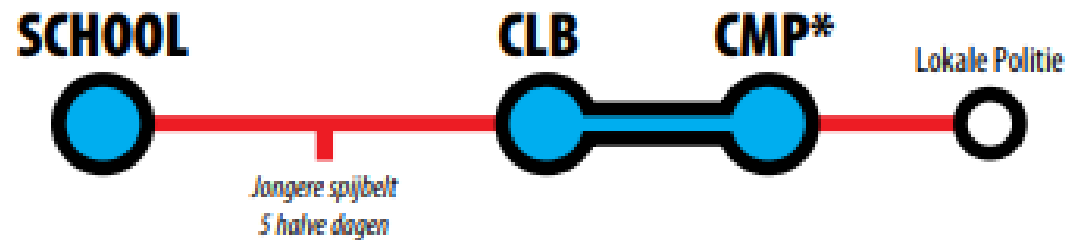
- CLB oordeelt => een **verontrustende situatie** => aanmelden bij de gemandateerde voorzieningen:
- de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ)
- de Vertrouwenscentra kindermishandeling (VK)

=> **motivatiedocument** (M-document).

CLB => oordeelt dat begeleiding **ontoereikend** is
om tot **verandering** te komen

=> een politionele tussenkomst effect kan hebben op het spijbelgedrag =
aanmelding doen bij de **Lokale Politie (woonplaats jongere)**.

Opvolging door de Lokale Politie

Wanneer de minderjarige **niet** gekend is bij de Lokale Politie:

- Uitnodiging jongere en ouders
- **Spijbelcontract** = minderjarige zich verbindt om regelmatig naar school te gaan
- Nageleefd = Lokale Politie geen verdere stappen
- Aanhoudt = Lokale Politie een proces-verbaal op dat naar het Parket wordt doorgestuurd

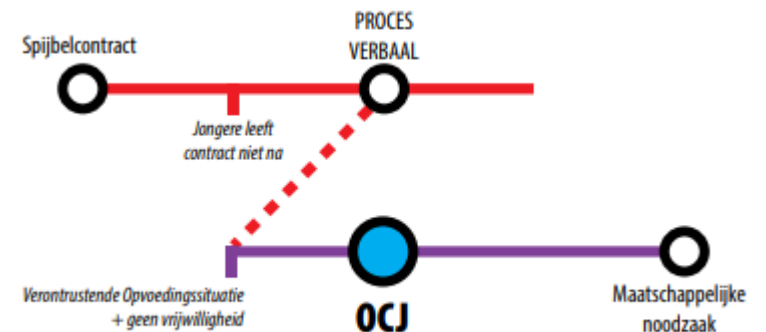

Wanneer de minderjarige **wel** gekend is bij de Lokale Politie:

(= pv opgesteld voor inbreuk op de wet op de leerplicht).

= > Onmiddellijk een proces-verbaal opgesteld => Parket overgemaakt

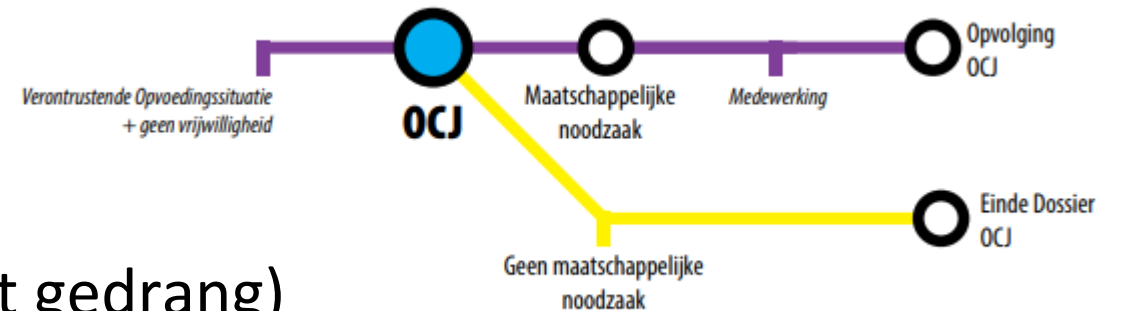
- Mano = opmaak **motivatiedocument** (M-document)
- CLB vermelding PV-nummer

Onderzoek MANO => OCJ

Het OCJ gaat na of er sprake is van:

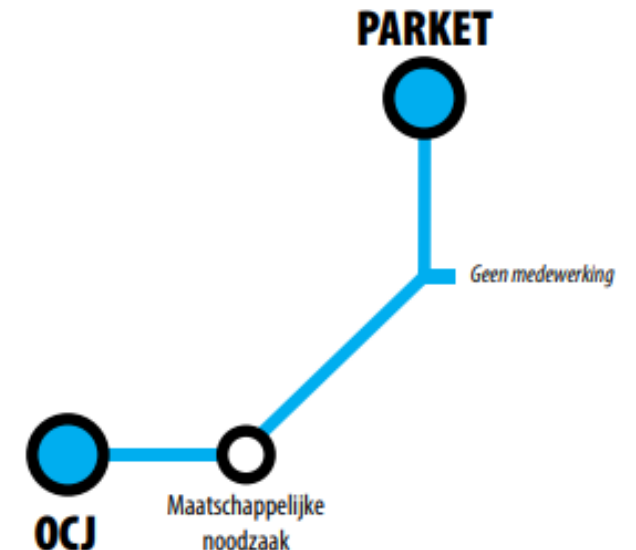
- Verontrusting (ontplooiingskansen in het gedrang)
- Maatschappelijk noodzakelijk is (MANOonderzoek)
  - > organiseert het OCJ een rondetafel (triadegesprek)
- de minderjarige en de ouders bereid zijn om deze te **aanvaarden**
  - = volgt het OCJ het dossier verder op.

Als blijkt dat jeugdhulpverlening maatschappelijk **noodzakelijk** is:

- Gepaste jeugdhulpverlening **niet** wordt aanvaard
- De minimale veiligheid **niet** is gegarandeerd
- De ontplooiingskansen in het **gedrang** zijn
- Er **weigering** is tot meewerken aan het onderzoek naar maatschappelijke noodzaak

=> Kan het OCJ jeugdzorg de minderjarige doorverwijzen naar het **Parket** met het oog op het betrekken van de **jeugdrechter**

Informatiemoment voor nieuwe medewerkers en scholen

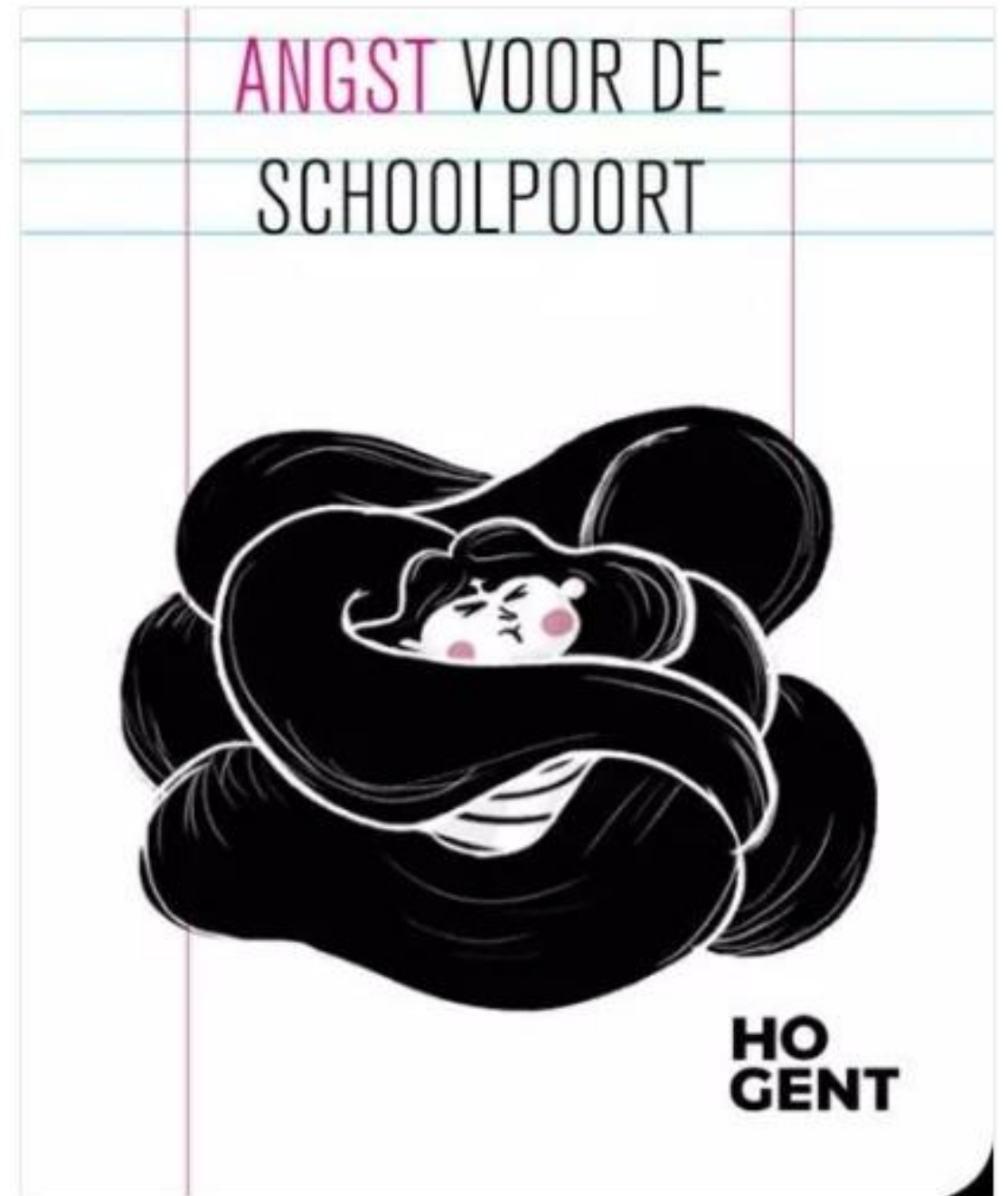
8 november: online van 13u30 - 15u
(geen inschrijving nodig)

Informatie en LINK terug te vinden website provincie antwerpen
=> samen tegen schooluitval

Schoolweigering

Middelengebruik

Middelengebruik

Wanneer verslaafd?

Afkickverschijnselen

SterkVerlangen

Risicos

Isoleren

ProblemenNetwerk

LichamelijkeKlachten

Tolerantie

PsychischeProblemen

MeerGebruiken

StoppenLuktNiet

TijdKwijt

SlechtePrestaties

Wat kan je als school doen?

DOS: Drugbeleid Op School

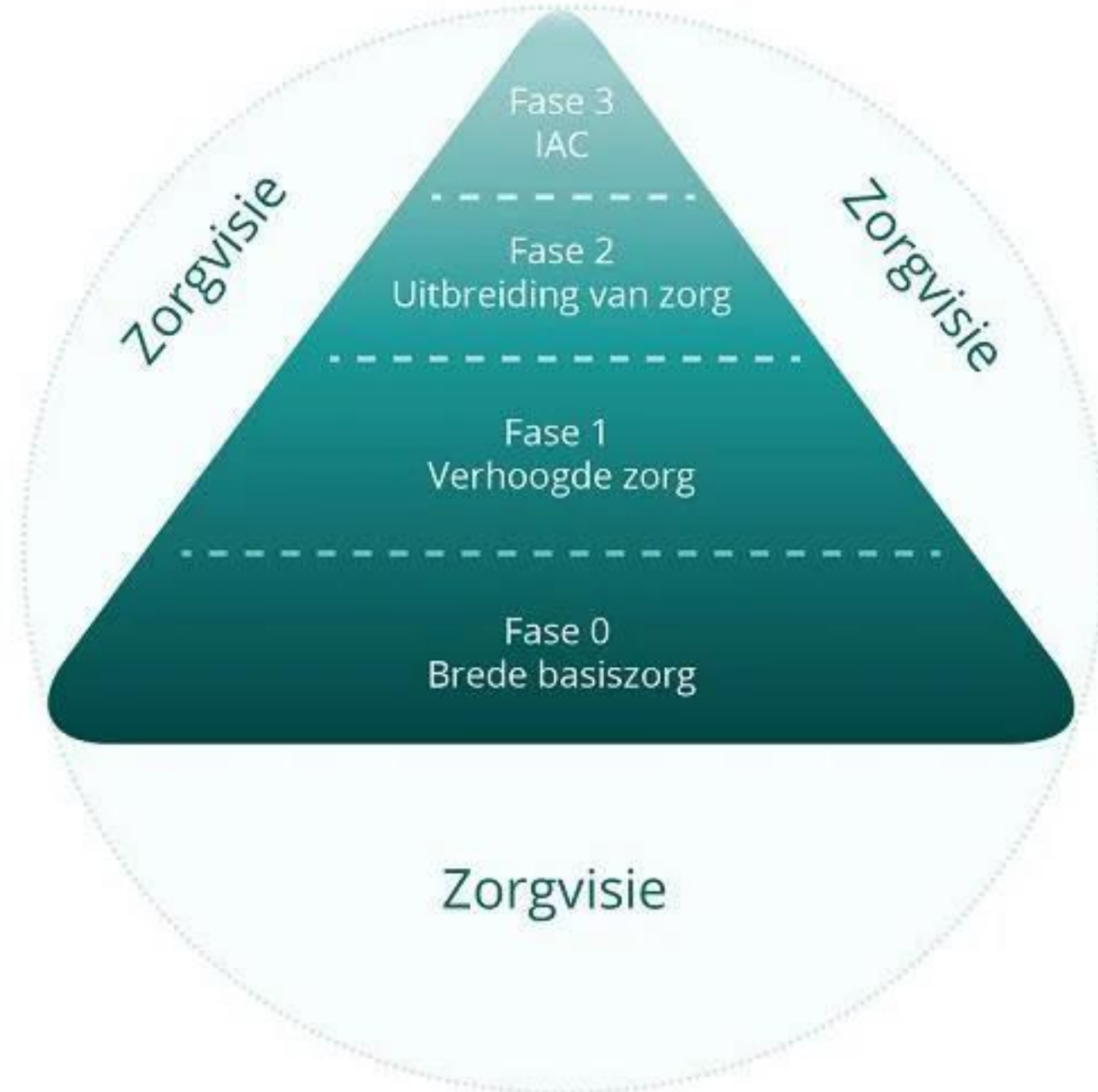
- Regels & afspraken
- Educatieve activiteiten
- Beleidsaanbod

[Interactieve Tool](#)

VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Acties

Educatieve pakketten

leerlijn.verslavingspreventie

The image displays three educational packages for SO (Senior Onderwijs) grades, each represented by a colored box with a mouse cursor pointing to a 'MATERIAAL' icon. The packages are:

- 1^e graad SO** [12-14 jaar]: Purple box, p. 21. Icons: alcohol, smoking, cards, gaming.
- 2^e graad SO** [14-16 jaar]: Yellow box, p. 32. Icons: alcohol, smoking, cards, gaming, cannabis.
- 3^e graad SO** [16-18 jaar]: Blue box, p. 44. Icons: alcohol, smoking, cards, gaming, cannabis.

Afronding

Wat neem je mee?

FLOWCHARTS

VERONTRUSTING

**Draaiboek
Verontrusting**

SECUNDAIR ONDERWIJS

© Vrij CLB Voor- en Noorderkempen

Bedankt voor jullie aandacht!

Het CLB helpt.

Vrij CLB Voor- en Noorderkempen

